

ECN 120 – Introduksjon til makroøkonomi I

Torsdag 9. desember 2021, kl 14-17:30 (3,5 timer)

Dette er oppgavene for del 2+3.

Verktøy:

C3: alle typer kalkulatorer, alle andre hjelpemidler - inkludert digitale
Det er ikke tillatt å motta hjelp under eksamen fra andre

Fagansvarlig: Eirik Romstad.

Ekstern kontrollør av oppgaveteksten: Bjarne Ytterhus, Handelshøyskolen BI

Tekniske problemer på eksamen meldes IT (tlf.6723 0555)

Problemer med å levere denne delen av eksamen: [Skjema for teknisk support](#)

Les følgende instruksjoner nøye:

- Eksamen har tre hoveddeler (maks poeng og anbefalt tid): (1): 40 fleirvalgsspørsmål (40 poeng, 75 minutt), (2) fem grafiske analyser (30 poeng, 60 minutt), og (3) fem kortere spørsmål (30 poeng, 60 minutt). **Totalt antall poeng er 100. Sett av nok tid på slutten for å laste opp PDF til WiseFlow.**
- For hvert spørsmål skriv teksten rett inn i svararket (i Word-fila dere finner på WiseFlow sammen med denne oppgaveteksten i PDF). Viss du ikke kan svare på et spørsmål, la spørsmålet stå ubesvart. **Du skal ikke slette spørsmål du ikke har svart på** (for det gjør det lettere både for deg og meg å holde oversikten, og for deg å gå tilbake og svare på et spørsmål du ikke har svart på).
- For å svare på enkelte spørsmål må du kanskje tegne en figur. Den kan du tegne for hand, ta et bilde med mobilen din, og så lime inn på rett sted i dokumentet, ELLER du kan bruke et tegneprogram på PCen din og lime figuren inn. Korte kommentarer til figuren kan skrives inn med handskrift på bildet av figuren. Meir utførlige kommentarer til figuren – skriv inn med PC på rett sted.
- Noen farger gjengis dårlig på bilder. Bruk derfor helst svart eller blå penn for figuren, og trenger du ei ekstra farge, bruk rød. Ikke bruk grønn for det er ei farge som vises dårlig på bilder.
- Merk alle akser og alle linjer og felt i grafene.
- Sett av tid til å konvertere dokumentet ditt til PDF før du laster opp i WiseFlow.

Spørsmåla til del 2 starter på neste side. Del 3 følger etter del 2.

DEL 2: GRAFISK ANALYSE (30 POENG)

Det er fem oppgaver i denne delen. Hvert delspørsmål er verdt 2 poeng. **Husk å merke aksene tydelig og kurvene tydelig.** For delspørsmål (a), tegn en figur på et eget ark. For delspørsmål (b) og (c), bruk figuren du tegna i (a), marker det som skjer i figuren med bokstav for delspørsmålet (B og C). Når du er ferdig med å tegne figuren, ta et bilde av figuren og lim inn på rett plass. Skriv verbal tilleggsanalyse på PC.

2-1. Varemarked med maksimalpris

- (a) Tegn et varemarked for et normalt gode (forbruket av godet auker med aukende inntekt). Marker markedsliekevekta i figuren.

Svar: Som vist i figuren til høyre. Den opprinnelige markedsliekevekta er $\{ P^*, Q^* \}$.

- (b) Tegn inn en maksimalpris som påvirker markedet, marker endringer i tilbudte og etterspurte mengder. Marker et eventuelt velferdstap.

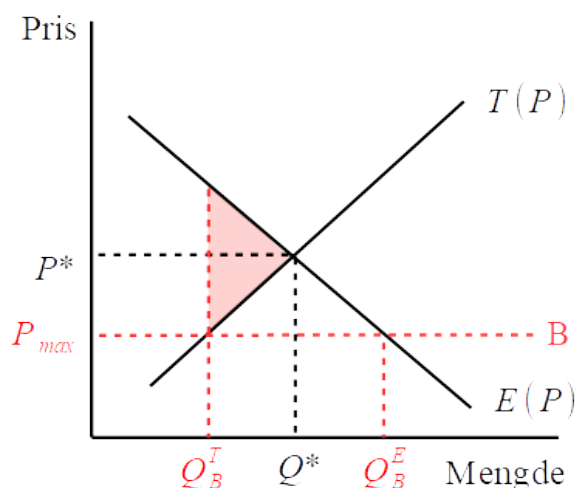
Svar: For at en maksimalpris skal påvirke markedet, må den være lågere enn likevektsprisen, Q^* . Maksimalprisen P_{max} }

tilfredsstiller dette vilkåret, og fører til den tilbudte mengda Q_B^T som er mindre enn den etterspurte mengda Q_B^E . Den tilbudte mengda Q_B^T binder derfor, og velferdstape er markert med den lyserøde trekanten,

- (c) Hvilken lærdom kan vi trekke fra svaret i (b) når det gjelder bruk av priskontroll?

Svar: Priskontroll som påvirker den opprinnelige likevekta i et marked, fører alltid til et velferdstap i dette markedet.

Merknad: Den kan være andre gode grunner for å påvirke den opprinnelige (ubeskranke) likevekta, f.eks. eksterne effekter, men isolert sett i markedet får vi fortsatt et velferdstap. Slike restriksjoner kan likevel auke velferden i samfunnet viss velferdstapet i der regulerede markedet er mindre enn velferdsgevinsten ved f.eks. å korrigere for den eksterne effekten.

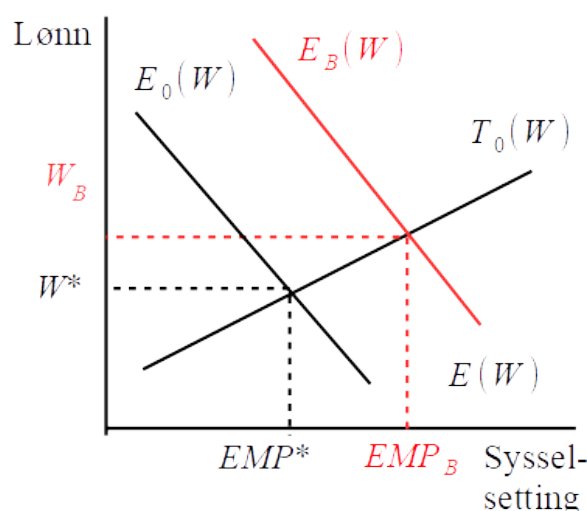
2-2. Arbeidsmarked med teknologisk framgang

- (a) Tegn en figur som beskriver et arbeidsmarked *uten tariffønn* når det er mange potensielle arbeidstakere når lønna går opp. Sett navn på aksene og kurvene. Marker markedsliekevekta og kommenter helninga på tilbudskurva.

Svar: Markedsliekevekta er $\{ W^*, EMP^* \}$.

Tilbudskurva for arbeidskraft blir ganske flat som vist i figuren til høyre.

- (b) Vis grafisk hva skjer i dette arbeidsmarkedet på kort sikt når det er teknologisk framgang. Kommenter kort effekten verbalt.

Svar: Etterspørselskurva skifter til høyre til $E_B(W)$ og sysselsettinga auker til EMP_B . (vist ved den røde stipla streken). Fordi det er mange som er villige til å jobbe ved høyere lønn, er tilbudskurva som nemnt relativt flat. Derfor får vi liten effekt på lønningene, men stor effekt på sysselsettinga.

- (c) Hvilke forhold kjennetegner arbeidsmarkeder som har ei slik tilbudskurve? Forklar kort.

Svar: Arbeidsmarkeder uten spesielle krav til kompetanse og med låge lønninger kan ha en stor arbeidskraftreserve som søker jobb når lønna blir høg nok. Teknologisk framgang gir høyere arbeidsproduktivitet og dermed rom for høyere lønn.

Merknad: Dette resultatet er kanskje litt overraskende gitt vanlige oppfatninger om at automatisering fører til en nedgang i sysselsettinga for arbeidskraft uten spesiell kompetanse. Det er imidlertid en vesentlig forskjell mellom teknologi som erstatter arbeidskraft og teknologi som gjør arbeidskrafta meir produktiv.

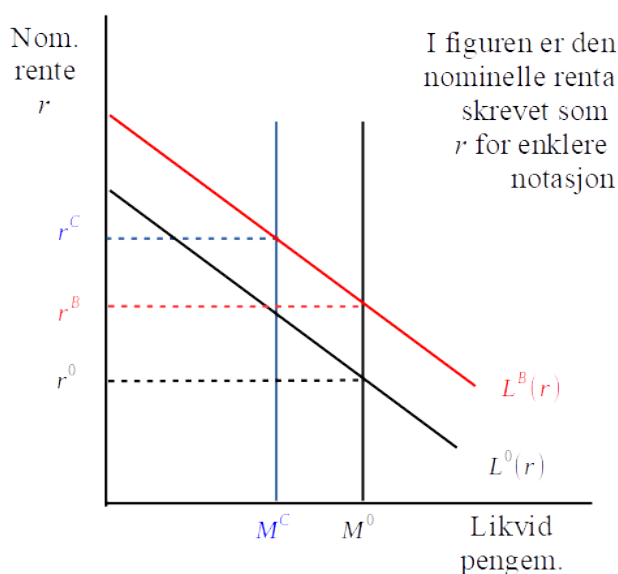
2-3. Pengemarkedet når inflasjonen auker

- (a) Tegn en figur som beskriver et vanlig pengemarked. Sett navn på aksene og kurvene. Marker markedslikevekta.

Svar: Figuren til høyre viser utgangssituasjonen. Likevekta er $\{r^0, M^0\}$, der M^0 er den likviditeten sentralbanken har satt i dette pengemarkedet som gir likevekt til renta r^0 .

- (b) Vis effekten grafisk i dette pengemarkedet når inflasjonen auker. Forklar kort hva som skjer.

Svar: Aukende inflasjon skyldes aukende etterspørsel etter likvider, vist ved $L^B(r)$, slik at pengemarkedsrenta auker til r^B . Ny likevekt blir $\{r^B, M^0\}$.

- (c) I USA (og fleire andre land) auker frykten for tiltakende inflasjon. Anta at den amerikanske sentralbanken ønsker å dempe inflasjonen gjennom å selge pengemarkedsobligasjoner (= inn-dra likviditet). Disse pengemarkedsobligasjonene har ei garantert rente, r^C . Illustrer dette grafisk med utgangspunkt i svaret fra (b) og forklar hva som skjer.

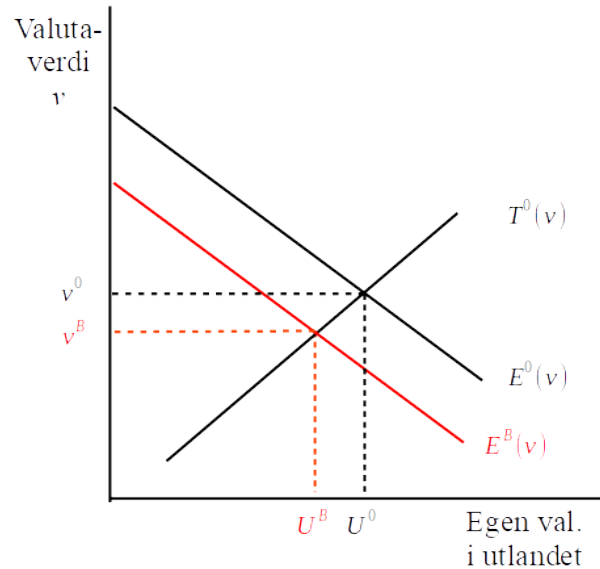
Svar: For at folk skal være villige til å kjøpe disse pengemarkedsobligasjonene, må avkastninga (renta) på disse obligasjonene være høyere enn pengemarkedsrenta, dvs. $r^C > r^B$. Dette innebærer at sentralbanken selger obligasjoner til pengemarkedsrenta blir lik r^C . Dette inntreffer i figuren når likviditeten har flytta seg fra M^0 til M^C . Redusert likviditet fører til redusert etterspørsel etter varer og tjenester og inflasjonen går ned.

2-4. Valutamarkeder og renter

- (a) Tegn en figur som beskriver et vanlig valutamarked for et land. Marker likevekta i valutamarkedet og forklar hva den innebærer.

Svar: Likevekta i valutamarkedet er gitt ved $\{v^0, U^0\}$ i skjæringspunktet mellom etterspørselen etter valuta til landet i utlandet $E^0(v)$ og tilbudet $T^0(v)$. Likevekta innebærer at ved valutaverdien v^0 er mengda U^0 i omløp i utlandet.

Merknad: man kan også bruke valutakurs på vertikalaksa, men da blir tallverdiene på vertikalaksa inverse, dvs. $1/v$.

- (b) Sentralbanken i landet i (a) har senka styringsrenta. (i) Forklar hvordan det påvirker verdien av valutaen til landet og hvorfor denne effekt oppstår. (ii) Vis effekten grafisk i samme figur som du tegna i (a). (iii) Skriv opp den nye likevekta.

Svar: (i) Lågere styringsrente i et land fører til en innenlandsk rentenedgang. Det gjør det mindre attraktivt for utenlandske investorer å plassere penger i landet.

(ii) Dette fører til at etterspørselen etter valutaen til landet skifter mot venstre til $E^B(v)$ og valutaverdien synker til v^B som vist i figuren.

(iii) Den nye likevekta blir $\{v^B, U^B\}$.

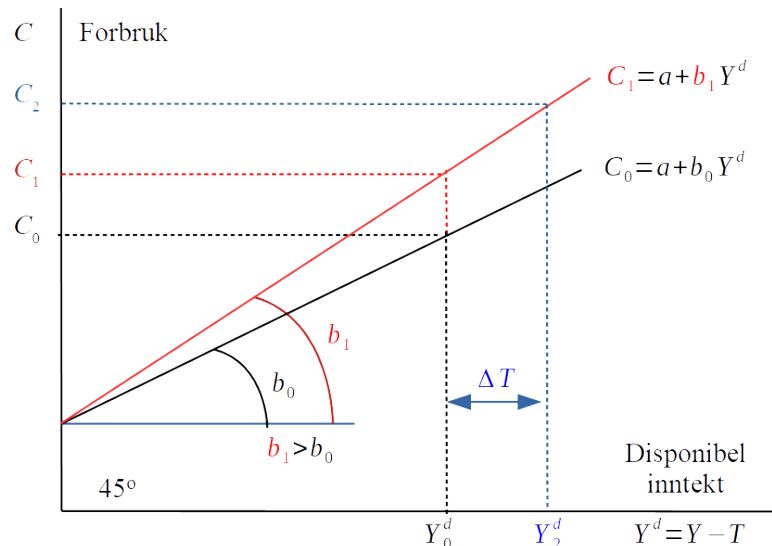
- (c) Det er noen vinnere og noen tapere som følge av endringa i valutaverdi som du fant i (b). Nemn det du vurderer til den viktigste taper- og vinnergruppa og forklar hvorfor de henholdsvis er tapere og vinnere.

Svar: *Tapere:* Forbrukerne fordi importerte varer blir dyrere. *Vinnere:* Næringsliv som eksporterer eller konkurrerer med import, dvs. K-sektor. Eksportbedriftene får høyere markedsandeler i utlandet pga. at varene de produserer/tjenestene de leverer blir billigere. Bedrifter som konkurrerer på markeder med import for også auka markedsandeler av samme årsak.

2-5. Konsumfunksjonen i makro og forventninger til framtida

- (a) Skriv opp likninga for en standard konsumfunksjon i makro og forklar hva de ulike delene av funksjonen beskriver. Lag en graf over denne funksjonen.

Svar: Konsumfunksjonen:
 $C_0 = a + b_0(Y - T) = a + b_0 Y^d$,
 der C_0 er privat forbruk, a er et minimumsforbruk (for å overleve), b_0 er den marginale konsumtilbøyeligheta, og Y^d er disponibel inntekt for forbrukerne. Figuren (svarte streker) illustrerer situasjonen.

- (b) Anta at koronaen er i ferd med å slippe taket, og folk får meir positive forventninger til framtida. (i) Forklar hvordan dette påvirker konsumfunksjonen ved å forklare hvilke parametre som endres og skriv opp den modifiserte konsumfunksjonen. (ii) Tegn inn den nye konsumfunksjonen i grafen fra (a). (iii) Anta at disponibel inntekt er den samme som i (a) og marker endringa i privat forbruk i grafen

Svar: (i) Meir positive forventninger til framtida $\implies$ den marginale konsumtilbøyeligheta auker, dvs. ($b_1 > b_0$), og vi får den nye konsumfunksjonen $C_1 = a + b_1 Y^d$. (ii+iii) Røde streker.

- (c) Anta at den disponible inntekta auker fra (a). (i) Illustrer dette grafisk og marker endringa i forbruk. Du velger sjøl om du tar utgangspunkt i konsumfunksjonen fra (a) eller (b). (ii) Hvor stor auke i skatten må til for å bringe forbruket tilbake til utgangssituasjonen du valgte (fra a eller b)? Verbalt eller illustrert grafisk.

Svar: (i) Auk inntekta langs horisontalaksen (den med disponibel inntekt), og følg linja for konsumfunksjonen. I figuren min auker den disponible inntekta fra Y_1^d til Y_2^d , som gir forbruket C_2 .

(ii) For å redusere forbruket tilbake til C_1 , auker vi skatten på inntekt like mye som inntektsauken, dvs. $\Delta T = Y_2^d - Y_1^d$.

DEL 3: KORTE SPØRSMÅL MED UTREKNINGER, GRAFISK ELLER VERBAL ANALYSE (30 POENG)

Det er fem oppgaver i denne delen. Hver oppgave er verdt 6 poeng (hvert delspørsmål er verdt 2 poeng). Viss du meiner at vesentlige opplysninger mangler eller er utelatt fra oppgaveteksten for å kunne svare på en klar måte, start svaret ditt med å **skrive ned de forutsetningene** du trenger for å gi et klart svar. På noen av oppgavene er det mulig at en enkel figur eller et eksempel kan gjøre det lettere for deg å svare klart.

3-1. Langsiktig økonomisk vekst og potensiell velferd

Solow-modellen er en sentral modell for å modellere økonomisk vekst på lang sikt. Matematisk skrives Solow-modellen ofte på følgende måte:

$$\frac{Y}{L} = A f\left(\frac{K}{L}\right)$$

- (a) (i) Forklar hva de ulike delene av modellen uttrykker. (ii) Hva er det Y/L måler og hvorfor er det så viktig i makroøkonomi?

Svar: (i) $Y = BNP$, L = mengde arbeidskraft, K = kapital (i produksjon), $f()$ er en funksjon av K/L -forholdet med positiv førstederivert og negativ annenderivert (avtakende marginalt utbytte av K/L -forholdet) og A er en skaleringparameter som brukes for å fange opp andre forhold som ikke er med i basismodellen.. Merknad: i den enkleste utgava av Solow-modellen er A utelatt).

(ii) Y/L måler arbeidsproduktiviteten (også kjent som BNP/EMP) som igjen uttrykker real-lønna. Arbeidsproduktiviteten uttrykker bidraget til potensiell velferd som skapes fra arbeid.

- (b) Hvordan kan vi kople Solow-modellen til det mest brukte velferds målet i makroøkonomi?

Svar: Arbeidsprod. $\frac{BNP}{EMP}$ finnes i formelen for $BNP/innbygger$: $\frac{BNP}{B} = \frac{BNP}{EMP} \frac{EMP}{B}$

- (c) Verdien av utdanning er ikke direkte med i velferds målet fra (b), men det er indirekte med. Hvordan?

Svar: Utdanning auker vanligvis arbeidsproduktiviteten $\left(\frac{BNP}{EMP}\right)$ som igjen er med i formelen fra (b).

Merknad: Mange argumenterer for at utdanning også bidrar til høyere velferd fordi utdanning bidrar til at folk kan nyte immaterielle verdier som kultur og kunst, jf. «dannelsesdebatten» rundt (høyere) utdanning.

3-2. Pengepolitikk og finanspolitikk under flytende valutakurser

Under en **lågkonjunktur** kan man føre både ekspansiv penge- og finanspolitikk.

- (a) (i) Hvordan påvirker redusert styringsrente valutaverdien til et land? (ii) Forklar hvorfor en ekspansiv pengepolitikk som et mindre restriktivt reservekrav eller innløsning (tilbakekjøp) av pengemarkedsobligasjoner har samme effekt.

Svar: (i) Redusert styringsrente fører til lågere pengemarkedsrente. Pengemarkedsrenta er kopla til rentene i kapitalmarkedene som også blir lågere. Det gir lågere avkastning på utenlandske investeringer på kort sikt, slik at valutaverdien synker.

(ii) Redusert styringsrente fører til at etterspørselen etter likvider auker (se for deg $L(r^n)$ -kurva i pengemarkedet slik at i likevekt går likviditeten opp. Slakkere reservekrav eller innløsning av pengemarkedsobligasjoner tilfører likviditet til pengemarkedet slik at pengemarkedsrenta synker. Dvs. samme effekt på renta men med litt forskjellige innganger.

- (b) Hvordan påvirker ekspansiv finanspolitikk gjennom reduserte skatter valutaverdien?

Svar: Reduserte skatter, $\Delta T < 0$, i en lågkonjunktur fører til en viss auke i privatforbruket. Den delen av skattereduksjonen som ikke går til forbruk, blir spart. Den mest direkte effekten av auka privatforbruk er auka import. En litt meir indirekte effekt er at den økonomiske aktiviteten tar seg noe opp og dermed auker eksporten noe, men denne effekten er vanligvis lågere enn importeffekten. Nettoeksporten synker (= nettoimporten auker) slik at valutaverdien går ned. Auka sparing fører til fallende renter og dermed lågere valutaverdi.

- (c) Hvordan påvirker ekspansiv finanspolitikk gjennom auka offentlig forbruk valutaverdien

Svar: Auka offentlig forbruk, $\Delta G > 0$, fører til auka økonomisk aktivitet. Det offentlige forbruket kan målrettes i større grad enn skattelette, f.eks. ved å iverksette offentlige prosjekt. Dette innebærer en mindre grad av eksportlekkasje enn ved reduserte skatter. Auka samla økonomisk aktivitet, $Y = C + I + G + \Delta G + NX$, fører til en renteoppgang, slik at valutaverdien auker.

3-3. Boligmarkedet og investeringer

Fleire norske økonomer hevder at det skjer ei «overinvestering» i bolig i Norge.

- (a) Hva er de viktigste årsakene til at en så stor andel av investeringene i Norge går til bolig? Grunngi svaret kort.

Svar: To hovedårsaker: (i) Historisk sterk prisvekst på bolig, spes. i sentrale strøk, som gjør at folk er redde for ikke å få blitt med på boligprisoppgangen. Resultatet er at folk kjøper dyrt under forventninga om at boligprisene vil fortsette å stige. Gjør de ikke det, men vi heller får en nedgang i prisene, kan det uløse negative/pessimistiske forventninger og prisene i et boligmarked der det er meget sannsynlig at verdiene av bolig er overvurdert, kan falle.

(ii) Fravær for gjeldsrenter for boliglån + fravær av boligskatt forsterker effektene i (i).

- (b) Mange av de samme økonomene uttrykker også bekymring for at de høge investeringene i bolig rammer andre investeringer. Hva er hovedårsaka til denne bekymringa?

Svar: Høg etterspørsel etter kapital for å investere i bolig har to effekter: (i) Omfanget av meir likvide spareformer (enn bolig) som kan reknes som sparekurven $S(r)$ i kapitalmarkedene.

(ii) Boligkjøp som langsiktig investering fører til at investeringskurven $I(r)$ i kapitalmarkedet flytter mot høgre.

Totaleffekten av dette er høgere rente, noe som gir reduserte investeringer ellers i økonomien, bl.a. i «produktiv kapital». Fordelinga mellom investering i bolig og produktiv kapital kan f.eks. illustreres i et badekardiagram.

- (c) Hvilke konsekvenser ville det fått for norsk økonomi viss boligprisene falt raskt, f.eks. med 15-20 % i løpet av det nærmeste året? Grunngi svaret ditt.

Svar: Fordi så stor andel av husholdningene har en vesentlig del av sparinga i egen bolig, ville et prisfall på bolig føre til at mange husholdninger har mindre formue, noe som auker risikoen for å låne penger til disse husholdningene. Totaleffekten er at husholdningene føler seg/er fattigere, og reduserer forbruket noe. Det kan være starten på en norsk nedgangskonjunktur.

3-4. Internasjonal økonomisk utvikling

Mange fattige land er kjennetegna med lågt BNP pr. innbygger, manglende investeringer og undersysselssetting. Ei årsak til dette er at mange fattige land har dårlig tilgang på investeringskapital.

- (a) Hvorfor er internasjonal handel et egna virkemiddel til å skape økonomisk vekst i mange fattige land?

Svar: Fordi det er et tiltak som ikke krever spesielt store investeringer samtidig som det bidrar til økonomisk vekst.

- (b) Gi et eksempel på et anna tiltak som peker seg ut som spesielt målretta for å auke velferden i fattige land med liten tilgang på kapital. Grunngi valget av tiltak.

Svar: Mangelen på kapital $\implies$ tiltak for å auke den økonomiske aktiviteten bør ikke koste for mye. Eksempelet mitt er *redusert korrupsjon* som reduserer transaksjonskostnadene og bidrar til at meir effektiv ressursbruk. I tillegg har tiltaket en positiv virkning på budsjettbalansen.

Merknad: Andre tiltak får også score $\Leftarrow$ hvor bra økonomisk faglig argumentasjonen er.

- (c) Gi et eksempel på *reduserte* transaksjonskostnader i utviklingsland de siste åra, og forklar hvordan eksempelet ditt fungerer.

Svar: Eksemplet jeg velger er auka tilgang mobiltelefoner, som har gitt fleire fattige tilgang til et større marked for å låne penger, spesielt i rurale strøk. Dette bidrar til at folk er mindre priggitt lokale «lånehaier», dvs. lånerentene blir lågere og det blir lettere å investere. Samtidig auker mobilbank mulighetene for å spare penger og få ei viss rente på sparekapitalen.

Merknad: Dere kan ha andre gode eksempler. Score på eksemplet dere har valgt vil ahenge av hvor bra dere kopler eksemplet mot økonomisk teori.

3-5. Dagsaktuelt: høge strømpriser og korona

Strømprisene i Sør-Norge har vært uvanlig høge i høst, og det ser ut til at høge priser vil følge oss gjennom store deler av vinteren. Denne oppgava fokuserer på husholdningene og virkningene høge priser kan ha for økonomien totalt sett.

Den månedlige elektrisitetsregninga kan fort bli 3-4.000 kr høgere for ei gjennomsnittlig husholdning med et elektrisitetsforbruk på ca 20 000 KWh i året. Høgere utgifter til ei varegruppe (her strøm) reduserer den disponible inntekt som kan brukes på andre goder og tjenester. Dvs. at vi forventer en nedgang i forbruket av andre varer og tjenester, spesielt de som forbrukerne ikke ser på som så strengt nødvendige. Denne effekten er sannsynligvis mest utprega for husholdninger med låg inntekt fordi de har mindre sparekapital og en større del av inntektene deres går til forbruk

- (a) Noen politikere har argumentert for at elektrisitetsavgifta bør settes ned. Hvorfor er dette et ufornuftig forslag sammenlikna med meir målretta refusjonsordninger sett fra et økonomisk ståsted.

Svar: Tre årsaker: (i) Redusert el-avgift $\implies$ lågere insentiv for å spare på strømforbruket slik at etterspørselen auker og forsyningssituasjonen forverrer seg $\implies$ høgere priser.

(ii) Tiltaket har uønska fordelingsvirkninger. Folk med høge inntekter har vanligvis større boliger og dermed høgere kostnader til oppvarming. Det fører til at høginnteksgruppene får en større reduksjon i el-utgiftene enn låginnteksgruppene.

(iii) Fordi låginnteksgruppene forbruker en større andel av inntektene sine, fører dette også til sterkere nedgang i forbruket av andre varer og tjenester enn det som ville ha vært tilfellet med andre og meir målretta refusjonsordninger. Dvs. kan føre til at deler av næringslivet får problemer og risikoen for at noen mister jobben auker.

Introduksjon til (b) og (c) spørsmåla: Refusjonsordninger som skal finansieres over statsbudsjettet forverrer budsjettbalansen med mindre man reduserer det offentlige forbruket på andre sektorer eller auker skattene, f.eks. for kraftprodusentene

- (b) Anta at regjeringa ønsker å opprettholde budsjettbalansen uten å auke skattene for kraftprodusentene. *Hvilket prinsipp* vil du da legge til grunn for fordeling av de offentlige utgiftene? Forklar hvorfor.

Svar: Alternativkostnadene. Årsak: ved å gjøre alternativkostnadene lik for siste krone redusert i budsjettet for andre sektorer med den forventa gevinsten ved ei målretta refusjonsordning, maksimeres den forventa velferden.

Merknad: Denne problemstillinga er blitt enda meir aktuell de siste dagene med omikronvarianten av koronaviruset, som kan føre til auka sjukefravær, følgesjukdommer fra korona, og større belastning på helsevesenet. Dette er imidlertid usikkert.

- (c) Mange av de nye koronavirus-mutantene oppstår i fattige land med påfølgende låg vaksinasjonsrate, noe som ser ut til å forlenge koronarestriksjonene og de påfølgende kostnadene nasjonalt og globalt. Hvordan kan dette påvirke bruken av offentlige midler.

Svar: Om manglende vaksiner i fattige land fører til å forlenge koronapandemien, vil det påvirke verdiskapinga negativt nasjonalt og globalt. Fattige land har begrensa midler for å skaffe seg vaksiner. Ut fra ei vurdering av alternativkostnader er det mulig at Norge og andre rike land burde auke bidraga sine til det internasjonale vaksinesamarbeidet. Oppsummert: På kort sikt er det fleire forhold enn høge kraftpriser som påvirker velferden vår negativt.

Bjarne Ytterhus
ekstern vurdering av oppgaveteksten

Eirik Romstad
fagansvarlig